

Brusel 14. prosince 2021
(OR. en)

15033/21

ELARG 97
COWEB 169

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel: Generální sekretariát Rady

Příjemce: Delegace

Č. předchozího
dokumentu: 14862/21

Č. dok. Komise: COM(2021) 644 final

Předmět: ROZŠÍŘENÍ A PROCES STABILIZACE A PŘIDRUŽENÍ
– závěry Rady

Delegace naleznou v příloze závěry Rady o rozšíření a procesu stabilizace a přidružení ve znění schváleném Radou dne 14. prosince 2021.

ZÁVĚRY RADY O ROZŠÍŘENÍ A PROCESU STABILIZACE A PŘIDRUŽENÍ

1. Rada bere náležitě na vědomí sdělení Komise ze dne 19. října 2021 o politice rozšíření EU a zprávy o Černé Hoře, Srbsku, Turecku, Republice Severní Makedonie, Albánii, Bosně a Hercegovině a Kosovu*.
2. Krize COVID-19 má i nadále závažné nepříznivé dopady na naše společnosti a ekonomiky. Pandemie zdůraznila nezbytnost a výhody jednotného postupu a řešení společných problémů spojenými silami. EU připomíná bezprecedentní rozsah a škálu již poskytnuté podpory a je i nadále odhodlána v této spolupráci a koordinaci pokračovat, mimo jiné s cílem dále zlepšovat přístup k očkovacím látkám, diagnostice a terapeutikům a zajistit lepší předvídatelnost budoucích krizí a odolnost vůči nim. Rada si je rovněž vědoma cenné podpory, již si partneři ze západního Balkánu poskytují navzájem i již poskytují EU.
3. Rada znovu potvrzuje, že je **odhodlána pokračovat v procesu rozšíření**, který je i nadále jednou z klíčových politik Evropské unie, v souladu s obnoveným konsensem ohledně rozšíření, který byl schválen Evropskou radou na zasedání ve dnech 14. a 15. prosince 2006 a v následných závěrech Rady. Tento proces nadále představuje strategickou investici ve prospěch míru, demokracie, prosperity, bezpečnosti a stability v Evropě. Rada znovu opakuje, že přijetí a dodržování základních hodnot EU a zasazování se o evropskou perspektivu je jednoznačnou strategickou volbou a pro všechny partnery usilující o členství v EU zůstává otázkou zásadního významu. V souladu s tím Rada nadále očekává, že partneři přijmou odpovědnost a plně se zaváží k prvořadosti demokracie, základních práv a hodnot a právního státu, což je v zájmu jejich lidu. Důvěryhodnost těchto závazků závisí na smysluplném provádění nezbytných reforem a dosažení přesvědčivých výsledků podpořených jasnou a důslednou komunikací s veřejností.

* Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244/1999 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

4. Rada připomíná Soluňskou agendu a Sofijské, Záhřebské a Brdské prohlášení a znovu opakuje, že EU jednoznačně podporuje evropskou perspektivu západního Balkánu. V zájmu podpory politické, hospodářské a sociální transformace regionu EU dále posílí a zintenzivní svou angažovanost na všech úrovních, mimo jiné prostřednictvím pokračující pomoci v závislosti na hmatatelném pokroku v oblasti právního státu a socioekonomických reforem, jakož i na dodržování hodnot, pravidel a norem EU ze strany partnerů. V této souvislosti Rada se zájmem očekává provádění hospodářského a investičního plánu pro západní Balkán, jakož i zelené agendy pro západní Balkán. V zájmu dalšího oživení a posílení politického dialogu s tímto regionem Rada vítá pravidelné konání summitů EU – západní Balkán. Se zájmem očekává konání prvních mezivládních konferencí s Republikou Severní Makedonie a s Albánií, a to co nejdříve poté, co Rada schválí rámce pro jednání. Turecko zůstává kandidátskou zemí a klíčovým partnerem v mnoha oblastech společného zájmu.
5. V souladu s předchozími závěry Rady a v rámci kodaňských politických kritérií a procesu stabilizace a přidružení, který je i nadále společným rámcem pro vztahy se zeměmi západního Balkánu, Rada znovu potvrzuje, že s ohledem na obnovený konsensus ohledně rozšíření z roku 2006 je třeba, aby existovaly **spravedlivé a přesně vymezené podmínky** a uplatňovala se **zásada vlastních zásluh**. V této souvislosti zdůrazňuje, že je důležité zajistit, aby EU mohla zachovat a prohlubovat svůj rozvoj, včetně své kapacity integrovat nové členy. Cílem revidované metodiky rozšíření, která se ještě důrazněji zaměřuje na základní reformy, je oživit proces přistoupení tím, že bude předvídatelnější, důvěryhodnější a dynamičtější, bude podléhat silnějšímu politickému řízení a bude založena na objektivních kritériích, na přísných pozitivních a negativních podmínkách a na zásadě reversibility. Uvedená metodika je v současnosti začleňována do nových rámců pro jednání a byla zohledněna ve stávajících rámcích pro jednání s Černou Horou a Srbskem, což Rada vítá. V této souvislosti Rada rovněž připomíná možnosti urychlených integračních opatření s výhradou dalšího a dostatečného pokroku kandidátských zemí v oblasti reformních priorit.

6. S ohledem na celkový stav stávajícího reformního úsilí mezi partnery, o němž podala zprávu Komise, Rada zdůrazňuje, že je naléhavě třeba, aby se tito partneři zaměřili na **základní reformy** v zájmu řešení řady přetrvávajících strukturálních nedostatků v oblasti právního státu, základních práv, posílení demokratických institucí a reformy veřejné správy, jakož i na hospodářská kritéria. Nadále je nutné vykazovat přesvědčivé výsledky v provádění reforem, jakož i **konkrétní a hmatatelné výsledky** v uvedených klíčových oblastech, zejména pro účely určení celkového tempa přístupových jednání.
7. Rada připomíná, že **právní stát** je jednou ze základních hodnot, na nichž je EU založena, jedním ze zásadních aspektů demokratické transformace, jenž je ústředním prvkem procesu rozšíření i procesu stabilizace a přidružení, a klíčovým referenčním kritériem, podle něhož je posuzován pokrok na cestě k členství v EU. Proto je nezbytné, aby pokrok partnerů v této oblasti byl solidní, hmatatelný a nezvratný. Rada uznává, že někteří partneři v této zásadní oblasti pokročili, se znepokojením však konstatuje, že oznámené nedostatky potvrzují, že jde o jednu z hlavních výzev. Nedostatečný věrohodný pokrok v mnoha oblastech, a v některých případech dokonce i zhoršení situace často souvisí s nedostatečnou politickou vůlí, nedostatky v nezávislosti soudnictví, institucionálním odporem a rozšířenou korupcí a organizovanou trestnou činností, přičemž toto jsou klíčové otázky, které je třeba řešit jako naléhavou prioritu.

Rada konstatuje, že v oblasti ochrany **základních práv** bylo ve většině případů dosaženo omezeného pokroku, a dokonce došlo ke stagnaci. Aby bylo možné řešit vysoký počet oznámených nedostatků, jsou i nadále zapotřebí věrohodná a skutečně účinná opatření. Obzvláště znepokojivé jsou nedostatky týkající se práv dítěte a práv příslušníků menšin a osob ve zranitelném postavení, jako jsou Romové, osoby se zdravotním postižením, lesbické, gay, bisexuální, transgender a intersexuální (LGBTI) osoby a příslušníci národnostních menšin, jakož i nediskriminačního zacházení s nimi. Pokud jde o genderovou rovnost, musí být zajištěno, aby bylo posíleno postavení žen a dívek a aby mohly plně požívat svých základních práv. Hluboce znepokojivou navíc zůstává situace v oblasti **svobody projevu a svobody a plurality sdělovacích prostředků** s tím, že ve většině případů bylo dosaženo pouze omezeného nebo nulového pokroku a v jednom případě dokonce nadále dochází k vážnému zhoršování situace. K ochraně těchto základních pilířů demokracie jsou i nadále nezbytná naléhavá opatření. Je třeba rozhodně řešit hrozby, zastrašování a útoky namířené proti sdělovacím prostředkům, novinářům a dalším mediálním aktérům. Pro zlepšení správy na všech úrovních je i nadále nezbytné dosáhnout dalšího pokroku v oblasti **reformy veřejné správy**, zejména pokud jde o depolitizaci, větší odpovědnost a profesionalitu.

Naléhavou výzvou zůstává řádné **fungování a nezávislost demokratických institucí**, což je jeden ze základních prvků dobře fungující demokracie a jedna z klíčových podmínek pro přistoupení k EU. Rada konstatuje, že absence skutečné politické vůle je i nadále hlavním důvodem nedostatečného pokroku, či dokonce zhoršení situace v souvislosti s důvěryhodnými a udržitelnými reformami v této oblasti. Rada bere se znepokojením na vědomí četné případy, kdy je narušováno nebo podkopáváno řádné fungování demokratických systémů a institucí. I nadále je nanejvýš důležité řešit oznámené nedostatky, k čemuž jsou nezbytné reformy i v souvisejících základních oblastech, jakož i inkluzivní politický dialog a zajištění silnější úlohy a svobody fungování organizací občanské společnosti.

8. Pokud jde o **hospodářská kritéria**, Rada vítá a sdílí analýzu, kterou vypracovala Komise. Rada zdůrazňuje, že provádění základních i strukturálních reforem má i nadále zásadní význam pro hospodářské oživení a rozvoj, neboť úsilí zaměřené na boj proti korupci, zlepšení právního státu, zvýšení transparentnosti a posílení institucí a sociálního dialogu by bylo přínosem i pro ekonomiky. V této souvislosti Rada zdůrazňuje význam plné transparentnosti všech investic, zejména pokud jde o investice, které zahrnují zadávání veřejných zakázek. Využití hospodářského potenciálu partnerů bude rovněž vyžadovat pokračující reformy ekonomických struktur stanovené v programech hospodářských reforem. Provádění reforem stanovených v programech hospodářských reforem a v politických pokynech, které byly přijaty společně s členskými státy EU, má proto zásadní význam nejen pro zlepšení konkurenceschopnosti, podporu tvorby pracovních míst a usnadnění sociálního začleňování, ale také pro zajištění fiskální udržitelnosti a splnění ekonomických kritérií v procesu přistoupení a maximalizaci potenciálního dopadu rozsáhlého investičního balíčku EU. **Zelená agenda a udržitelná konektivita** jsou klíčem k udržitelnému oživení a také k hospodářské integraci v rámci regionu a s EU, z níž budou mít prospěch jak podniky, tak širší veřejnost. Rada vyzývá všechny partnery, aby prováděli opatření zahrnutá do společných závěrů ze zasedání v rámci hospodářského a finančního dialogu mezi EU a západním Balkánem a Tureckem ze dne 12. července 2021 a aby přitom vycházeli ze svých příslušných programů hospodářských reforem. Rada připomíná, že EU zůstává zdaleka největším obchodním partnerem západního Balkánu a Turecka, z hlediska dovozu i vývozu.
9. Rada zdůrazňuje, že je naprosto nezbytné řešit **změnu klimatu** v souladu s ambicemi EU v oblasti klimatu, urychlit sbližování s *acquis* EU a posílit provádění v rámci přechodu ke klimaticky neutrálním, odolným, udržitelným a oběhovým hospodářstvím účinně využívajícím zdroje.

10. Zásadními prvky procesu rozšíření i procesu stabilizace a přidružení jsou i nadále **dobré sousedské vztahy a regionální spolupráce**. Rada vítá dosažený pokrok a znovu zdůrazňuje význam inkluzivní regionální spolupráce, zejména vytvoření **společného regionálního trhu západního Balkánu** založeného na pravidlech a normách EU, který bude mít zásadní význam pro plné využití potenciálu regionu a hospodářského a investičního plánu. Je třeba vyvíjet rozhodné úsilí na podporu **usmíření a stability v regionu**, jakož i nalézt a realizovat konečná, inkluzivní a závazná řešení dvoustranných sporů a záležitostí mezi partnery, které mají kořeny v minulosti, a to v souladu s mezinárodním právem a zavedenými zásadami, včetně dohody o otázkách nástupnictví, jakož i zbývajících případů pohřešovaných osob a otázek souvisejících s válečnými zločiny. Je třeba se účinně a bez jakékoli diskriminace zabývat vnitrostátními případy válečných zločinů, a to i prostřednictvím smysluplné regionální spolupráce a za plné spolupráce s Mezinárodním reziduálním mechanismem pro trestní tribunály a se specializovanými senáty a podporou jejich činnosti. Rada zdůrazňuje, že není místo pro popírání genocidy, štvavou rétoriku ani glorifikaci válečných zločinců z kterékoli strany. Je nutné vyvarovat se prohlášení a jednání, jež mají na dobré sousedské vztahy a mírové urovnání sporů negativní dopad. Stávající dvoustranné dohody včetně Prespanské dohody mezi Republikou Severní Makedonie a Řeckem a Smlouvy o přátelství, dobrých sousedských vztazích a spolupráci mezi Republikou Severní Makedonie a Bulharskem musí být v dobré víře prováděny.
11. Rada nadále zdůrazňuje význam dalšího prohlubování spolupráce v zahraničněpolitických otázkách a očekávání Unie, pokud jde o lepší sbližování se **společnou zahraniční a bezpečnostní politikou EU**, zejména v důležitých otázkách společného zájmu, jako jsou například omezující opatření a řešení hybridních hrozeb. Přistoupení k Evropské unii je volbou, která předpokládá sdílení zásad, hodnot a cílů, jež se Unie snaží prosazovat ve svém sousedství i mimo něj, včetně dosažení plného souladu se společnou zahraniční a bezpečnostní politikou a zdržení se jakýchkoliv kroků, které jsou s ní v rozporu.

12. Rada nadále zdůrazňuje význam **strategické komunikace**, jakož i potřebu, aby partneři posilovali svou odolnost vůči škodlivým hybridním činnostem. Hybridní hrozby vyžadují posílenou a užší spolupráci, mimo jiné v oblasti kybernetické odolnosti, ochrany kritické infrastruktury, strategické komunikace a řešení problematiky dezinformací. Rada vyzývá všechny partnery, aby jasně informovali o výhodách a povinnostech vyplývajících z jejich směřování do EU, jakož i o vlastním závazku prosazovat hodnoty EU a nezbytné související reformy. Zásadní význam má i nadále pokračující angažovanost EU a jejích členských států, a to i při prosazování účinnější politiky strategické komunikace jak ve vztahu k partnerům, tak ve vztahu k občanům EU.
13. Závažné bezpečnostní hrozby pro EU i celý region nadále představují terorismus, radikalizace a organizovaná trestná činnost. Rada v souladu s dřívějšími závěry Evropské rady a závěry Rady znovu připomíná význam pokračování a dalšího posilování spolupráce v **boji proti terorismu**, zejména pokud jde o zahraniční teroristické bojovníky a předcházení radikalizaci a boj proti ní. Nadále je třeba vyvíjet další úsilí a dosáhnout dobrých výsledků v **boji proti organizované trestné činnosti**. Rada vítá oznámené pozitivní příklady a zdůrazňuje, že je třeba, aby všichni partneři účinně reagovali s cílem zabránit pronikání organizované trestné činnosti do svých ekonomik. Je třeba vyvinout větší úsilí k předcházení všech forem radikalizace, včetně radikalizace náboženské, etnicko-nacionalistické nebo politické povahy.
14. Pokud jde o **migraci**, Rada oceňuje pokračující úsilí a obecně konstruktivní spolupráci partnerů ze západního Balkánu, jež přinesly jednoznačné výsledky, jakož i pokračující značné úsilí Turecka při přijímání a řešení potřeb téměř 4 milionů uprchlíků. Opakuje, že musí být v plném rozsahu a nediskriminačním způsobem prováděno prohlášení EU a Turecka a poskytována trvalá podpora partnerům podél západobalkánské trasy. K řešení výzev v oblasti migrace jsou zapotřebí další opatření partnerů v souladu s právem EU a mezinárodními závazky.

15. Rada připomíná, že EU nadále poskytuje významnou **finanční a technickou pomoc** pro účely procesu rozšíření a procesu stabilizace a přidružení, zejména v podobě Nástroje předvstupní pomoci (NPP), a to v návaznosti na přijetí nařízení o NPP III v září 2021 s finančním krytím ve výši 14,162 miliardy EUR.

ROZŠÍŘENÍ

ČERNÁ HORA

16. Rada vítá celkový pokrok, jehož bylo dosud dosaženo v přístupových jednáních, v jejichž rámci bylo otevřeno všech 33 prověřovaných kapitol a 3 kapitoly byly předběžně uzavřeny; dále vítá dohodu dosaženou v červnu 2021 na 13. mezivládní konferenci o prvcích revidované metodiky rozšíření, kterou je třeba zohlednit ve stávajícím rámci pro jednání a která má být uplatněna na přístupová jednání s Černou Horou. Prioritou pro další pokrok v přístupových jednáních a předtím, než dojde k předběžnému uzavření dalších kapitol, zůstává splnění prozatímních kritérií pro dodržování zásad právního státu stanovených v rámci kapitol 23 a 24. Teprve v okamžiku, kdy Černá Hora stanovená kritéria splní, bude EU moci stanovit požadavky v oblasti právního státu jako referenční kritéria pro uzavření kapitoly, která bude muset Černá Hora pro uzavření těchto kapitol splnit. Rada znovu opakuje, že celý systém právního státu musí přinášet hmatatelné, jakož i výraznější a udržitelné výsledky. Jak je rovněž uvedeno v rámci pro jednání, má pokrok v těchto kapitolách zásadní význam a bude nadále určovat celkové tempo přístupových jednání. Rada očekává, že Černá Hora bude pokračovat na cestě k přistoupení odhodlaněji. Níže uvedené kroky považuje Rada za nejdůležitější a nejnaléhavější reformy, které musí Černá Hora provést.

17. Rada Černou Horu důrazně vybízí, aby prokázala rozhodnou politickou vůli, překonala polarizaci a dosáhla hmatatelných výsledků, zejména v kritických oblastech **svobody projevu a sdělovacích prostředků a boje proti korupci**, a aby pokračovala v odstraňování stávajících nedostatků při řešení případů organizované trestné činnosti a zadržování a konfiskaci majetku pocházejícího z trestné činnosti. Rada připomíná, že je třeba řešit stagnující provádění klíčových reforem soudnictví – včetně důležitých a dosud nedořešených jmenování v klíčových nezávislých institucích a soudních orgánech. Rada také znovu opakuje svoji výzvu, aby Černá Hora vysoce prioritně zaručila bezpečné prostředí příznivé pro svobodu projevu a nezávislost sdělovacích prostředků, mimo jiné i zintenzivněním úsilí o vyšetřování a vyřešení případů útoků na novináře a účinným řešením otázky dezinformací a obtěžování a nenávistných projevů online. Zásadní význam má zajištění nezávislosti provozovatelů veřejnoprávního vysílání a zavedení účinného mechanismu samoregulace, který se bude vztahovat na všechny mediální subjekty. Rada zdůrazňuje, že ve všech těchto snahách očekává pevné politické odhodlání a skutečné zapojení všech příslušných institucí a subjektů.

Rada dále Černou Horu vybízí, aby **posílila nezávislost institucí, zejména soudnictví**, a prokázala rozhodnou politickou vůli pokračovat v práci na **reformě veřejné správy** a posilování správní kapacity. Rada v tomto ohledu konstatuje, že Černá Hora musí zajistit nábor pracovníků na základě zásluh a zachovat ve státní správě odborné znalosti související s EU s cílem podpořit přístupový proces a jednání a uplatňovat *acquis* EU.

18. Rada zdůrazňuje, že zásadní význam pro posílení důvěry voličů má i nadále **volební reforma**, a naléhavě vyzývá všechny strany, aby prokázaly odpovědnost a zapojily se do smysluplného a inkluzivního **politického dialogu v parlamentu** s cílem zabránit další polarizaci politické scény.

19. Pokud jde o **hospodářské reformy**, Rada bere na vědomí, že pandemie COVID-19 měla obrovský dopad na hospodářství. Navzdory tomu se vládě podařilo pokračovat v provádění některých z plánovaných reforem a zmírňovat finanční rizika, přičemž finanční sektor zůstal stabilní. Rada Černou Horu vybízí, aby v plném rozsahu provedla politické pokyny stanovené ve společných závěrech ze zasedání v rámci hospodářského a finančního dialogu, mimo jiné snížením rozpočtového deficitu a míry zadlužení, jakmile bude konsolidováno oživení, posílením správy fiskálních záležitostí, zvýšením transparentnosti a prováděním strukturálních reforem.
20. Rada oceňuje pokračující konstruktivní angažovanost Černé Hory, pokud jde o další rozvoj **regionální spolupráce** a pěstování **dobrých sousedských vztahů**.
21. Rada dále vyjadřuje Černé Hoře velké uznání za její důslednou spolupráci v zahraničněpolitických otázkách, a zejména za její neustálý plný soulad se **společnou zahraniční a bezpečnostní politikou EU**. Vítá rovněž pokračující aktivní účast Černé Hory na misích a operacích EU v rámci **společné bezpečnostní a obranné politiky**.

SRBSKO

22. Rada vítá **celkový pokrok**, jehož bylo dosud dosaženo v přístupových jednáních, v jejichž rámci bylo otevřeno 22 z 35 prověřovaných kapitol a 2 kapitoly byly předběžně uzavřeny; dále vítá dohodu dosaženou v červnu 2021 na 12. mezivládní konferenci o prvcích revidované metodiky rozšíření, kterou je třeba zohlednit ve stávajícím rámci pro jednání a která má být uplatněna na přístupová jednání se Srbskem. Rada nadále zdůrazňuje, že pro celkové tempo přístupových jednání je i nadále určující pokrok v jednání o kapitolách týkajících se právního státu a základních práv, jakož i v normalizaci vztahů Srbska s Kosovem, jak je stanoveno v rámci pro jednání.
23. Rada bere na vědomí, že srbská vláda i nadále označuje začlenění do EU za svůj strategický cíl, a vyzývá srbské orgány, aby odhodlaně přijaly **hodnoty EU** za své a důrazně je prosazovaly a aby na tento cíl kladly větší důraz a aktivním způsobem pozitivně a jednoznačně komunikovaly ohledně EU, která je hlavním politickým a hospodářským partnerem Srbska.

24. Rada bere na vědomí pokrok, jehož Srbsko dosáhlo v některých oblastech právního státu, ale také celkově omezený pokrok a přetrvávající zpoždění v řadě jiných oblastí. Rada Srbsko vyzývá, aby nadále prokazovalo politickou vůli dále urychlit reformy a dosáhnout konkrétních a hmatatelných výsledků v **zásadních oblastech**. Níže uvedené kroky považuje Rada za nejdůležitější a nejnaléhavější reformy, které musí Srbsko provést.

Srbsko by se mělo zaměřit na splnění prozatímních kritérií pro kapitoly 23 a 24, mimo jiné prováděním revidovaných akčních plánů pro tyto kapitoly. Zvláštní pozornost nadále vyžaduje nezávislost a celková účinnost **soudnictví** a účinné provádění reforem. Rada vítá pokrok, jehož bylo dosud dosaženo v oblasti ústavní reformy, a vyzývá Srbsko, aby ji dokončilo během stávajícího volebního období a v souladu s evropskými standardy a doporučeními Benátské komise. Srbsko musí dosáhnout hmatatelných a přesvědčivých výsledků v oblasti účinného vyšetřování, stíhání a pravomocných odsouzení a zmrazování a konfiskace majetku pocházejícího z trestné činnosti, zejména pokud jde o **případy závažné a organizované trestné činnosti včetně praní peněz**. Srbsko musí zintenzivnit své úsilí v boji proti **korupci**, včetně případů korupce osob ve vysokých funkcích.

Rada oceňuje, že byla přijata strategie v oblasti sdělovacích prostředků a související akční plán, a vyzývá Srbsko, aby je prioritně a účinným způsobem provádělo a respektovalo přitom ducha i literu cílů mediální strategie. Současně vyjadřuje vážné znepokojení nad tím, že ve zlepšování celkového prostředí pro **svobodu projevu** bylo dosaženo jen omezeného pokroku. Rada Srbsko opětovně vyzývá, aby urychleně zaručilo bezpečné prostředí příznivé pro neomezovaný výkon svobody projevu a nezávislosti sdělovacích prostředků, a to včetně zvýšení úsilí o vyšetření případů vyhrožování novinářům, jejich zastrašování a násilí vůči nim.

Srbsko musí nadále věnovat zvláštní pozornost plnému dodržování **základních práv**, včetně ochrany nejzranitelnějších skupin obyvatelstva, jakož i nediskriminačnímu zacházení s národnostními menšinami v celém Srbsku, zejména v oblasti vzdělávání, používání menšinových jazyků, přístupu ke sdělovacím prostředkům a bohoslužbám v menšinových jazycích, a aktivně vyšetřovat trestné činy z nenávisti a odsuzovat jejich pachatele.

Rada zdůrazňuje, že je třeba zajistit řádné **fungování demokratických institucí**, jakož i to, že volební reforma má i nadále zásadní význam pro posílení důvěry voličů. Bere na vědomí, že se Srbsko začalo zabývat dlouhodobými doporučeními OBSE/ODIHR. Je zásadní, aby před volbami ohlášenými na rok 2022 byla inkluzivním a transparentním způsobem a na základě širšího politického konsensu provedena všechna klíčová doporučení. Důležité je rovněž provést opatření stanovená v rámci dialogu mezi stranami vedeného Evropským parlamentem. Stále je ještě třeba účinně vytvořit příznivé prostředí pro rozvoj a financování **občanské společnosti**.

Rada nadále podtrhuje význam vnitrostátního řešení případů **válečných zločinů**, vyřešení zbývajících případů pohřešovaných osob a plné spolupráce s Mezinárodním reziduálním mechanismem pro trestní tribunály, mimo jiné prostřednictvím neprodleného úplného přijetí a vykonání jeho rozsudků a rozhodnutí. Neměla by existovat žádná podpora ani veřejný prostor pro odsouzené válečné zločince ani pro glorifikaci nebo popírání jejich zločinů.

25. Pokud jde o **hospodářské reformy**, Rada bere s uspokojením na vědomí trvalý pokrok v rozvoji fungujícího tržního hospodářství a skutečnost, že dopad krize COVID-19 byl úspěšně zmírněn mimo jiné silnou předkrizovou dynamikou a rozsáhlými fiskálními a měnovými podpůrnými opatřeními. Vybízí Srbsko, aby v plném rozsahu provedlo politické pokyny stanovené ve společných závěrech ze zasedání v rámci hospodářského a finančního dialogu a pokračovalo ve strukturálních reformách veřejné správy a státních podniků. Je důležité zajistit úplný soulad s *acquis* EU v oblasti zadávání veřejných zakázek. Rada vítá úsilí Srbska o splnění kritérií pro otevření tematického okruhu 3 (Konkurenceschopnost a růst podporující začlenění) a bude pokračovat v posuzování této oblasti.
26. Rada opakuje, že je třeba, aby Srbsko v souladu s rámcem pro jednání splnilo svůj závazek a zintenzivnilo své úsilí o zajištění postupného sblížení se **společnou zahraniční a bezpečnostní politikou EU** a aby nadále jako prioritu udržitelným a hmatatelným způsobem zlepšovalo své aktuální výsledky.

27. Rada vítá pokračující aktivní účast Srbska na misích a operacích EU v rámci **společné bezpečnostní a obranné politiky** a jeho významný příspěvek k těmto misím a operacím.
28. Rada znovu opakuje, že Srbsko musí splnit svůj závazek dosáhnout souladu se **společnou vízovou politikou EU**.
29. Pokud jde o **dialog** zprostředkovaný EU, Rada vítá jeho pokračování, k němuž došlo v červnu 2021, a vyjadřuje uznání vysokému představiteli a zvláštnímu zástupci EU pro dialog mezi Bělehradem a Prištinou a pro další regionální otázky týkající se západního Balkánu za jejich odhodlání v souvislosti s tímto dialogem. Rada očekává, že se Srbsko v dobré víře a v duchu kompromisu zapojí do dialogu zprostředkovaného EU s cílem dosáhnout komplexní právně závazné dohody s Kosovem v souladu s mezinárodním právem a *acquis* EU. Tato dohoda by se měla zabývat všemi nevyřešenými otázkami a měla by přispět k regionální stabilitě. Jedná se o zásadní předpoklad pro to, aby Srbsko a Kosovo mohly pokročit na své cestě do Evropy. Rada znovu opakuje, že pevně doufá, že budou bezodkladně prováděny a dodržovány veškeré dohody, které byly v minulosti uzavřeny. Obě strany by se rovněž měly vyvarovat kroků, které narušují stabilitu, a rétoriky, jež nepřispívá k dialogu.
30. Rada vítá závazek Srbska aktivně prosazovat **regionální spolupráci** a vybízí Srbsko, aby vytrvalo v úsilí o posílení **dobrých sousedských vztahů** a přispívalo ke stabilitě a usmíření.

TURECKO

31. Rada připomíná, že Evropská rada na svém zasedání ve dnech 24. a 25. června 2021 konstatovala strategický zájem Evropské unie na stabilním a bezpečném prostředí ve východním Středomoří a na rozvoji spolupráce a vzájemně prospěšných vztahů s Tureckem. Evropská rada uvítala zmírnění napětí ve východním Středomoří, přičemž zdůraznila, že je třeba je zachovat, a zopakovala, že pokud budou splněny podmínky vytyčené dne 25. března 2021 členy Evropské rady a v předchozích závěrech Evropské rady, je EU připravena spolupracovat s Tureckem v rámci postupného, proporcionálního a vratného procesu v řadě oblastí společného zájmu.
32. S ohledem na tyto i předchozí závěry Evropské rady je Rada i nadále odhodlána zachovat otevřený a upřímný dialog, jehož cílem bude řešit společné výzvy a spolupracovat v klíčových oblastech společného zájmu, jako jsou migrace, veřejné zdraví, klima, boj proti terorismu a regionální otázky. Rada bere na vědomí nedávné obnovení dialogů na vysoké úrovni mezi EU a Tureckem o některých z těchto otázek, jakož i ratifikaci Pařížské dohody o změně klimatu ze strany Turecka.
33. Rada vyjadřuje Turecku uznání za pokračující významné úsilí, pokud jde o přijetí téměř 4 milionů uprchlíků a řešení jejich potřeb. Pokračující pomoc EU uprchlíkům a hostitelským komunitám bude včas zajištěna. **Prohlášení EU a Turecka** přináší i nadále výsledky. Rada připomíná, že Evropská rada na svém zasedání ve dnech 21. a 22. října 2021 vyzvala Turecko, aby zajistilo plné a nediskriminační provádění prohlášení EU a Turecka z roku 2016, a to i vůči Kyperské republice. Prioritou je i nadále účinná správa hranic, jakož i obnovení navracení. Zásadní význam má i nadále úplné a účinné provádění dohody o zpětném přebírání osob mezi EU a Tureckem a spolupráce v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí se všemi členskými státy EU.

34. Rada opětovně vyjadřuje vážné obavy ohledně dalšího a hluboce znepokojivého zhoršování situace v oblasti demokracie, právního státu a základních práv včetně svobody projevu, jakož i systémově nedostatečné nezávislosti soudnictví. Řada omezujících opatření, která byla přijata během výjimečného stavu, byla začleněna do právního řádu a má hluboký nepříznivý dopad na obyvatele Turecka. Občanská společnost a její organizace působí pod neustálým tlakem ve stále problematičtějším prostředí. Není možné tolerovat systémově nedostatečnou nezávislost a nepatřičný tlak na soudnictví ani pokračující omezování, zadržování, věznění a další opatření namířená proti novinářům, akademickým pracovníkům, členům politických stran včetně poslanců, právníkům, obráncům lidských práv, uživatelům sociálních médií a dalším osobám při uplatňování jejich základních práv a svobod. Rada zdůrazňuje, že je důležité dodržovat zákonnost a integritu volebního procesu, zejména vzhledem k četným případům zatčení, odvolání a výměny demokraticky zvolených starostů a k zaměření se na opoziční strany a jejich členy. Rada znovu vyjadřuje vážné znepokojení nad zprávami o pokračujícím negativním vývoji v těchto oblastech, připomíná mezinárodní standardy a závazky, k nimž se Turecko přihlásilo a zavázalo, a vyzývá Turecko, aby uvedené negativní trendy urychleně zvrátilo a věrohodně řešilo mnohé závažné nedostatky uvedené ve zprávě Komise. Turecko by také mělo intenzivněji spolupracovat s Radou Evropy a jejími příslušnými subjekty a orgány, zabývat se jejich klíčovými doporučeními, v plném rozsahu provést Evropskou úmluvu o lidských právech a další mezinárodní nástroje v oblasti lidských práv, jichž je Turecko smluvní stranou, a vykonávat všechny rozsudky Evropského soudu pro lidská práva v souladu s článkem 46 EÚLP.
35. Pokud jde o **hospodářské reformy**, Rada bere na vědomí, že přetrvávají vážné obavy v souvislosti s fungováním tržního hospodářství země. Nedostatky v institucionální a politické koordinaci narušily důvěryhodnost a účinnost činnosti orgánů a došlo k výraznému nárůstu nerovnováhy, což vedlo k nestabilitě finančního trhu, silně negativnímu dopadu na trh práce a k rozšířenější chudobě. Rada Turecko vybízí, aby v plném rozsahu provádělo politické pokyny stanovené ve **společných závěrech přijatých v rámci hospodářského a finančního dialogu**. Zvláštní význam má nezávislost regulačních orgánů, jako je centrální banka.

Rada dále připomíná, že je třeba, aby Turecko řešilo povinnosti týkající se provádění **celní unie mezi EU a Tureckem** a zajistilo její účinné uplatňování ve vztahu ke všem členským státům. Rada vyjadřuje politování nad skutečností, že se Turecko i nadále odchyluje od svých závazků vyplývajících z celní unie mezi EU a Tureckem, a připomíná, že by měly být bezodkladně odstraněny překážky obchodu nebo rovnocenné překážky, které s celní unií nejsou v souladu.

36. Rada Turecko opětovně vyzývá, aby zajistilo postupné sbližování se **společnou zahraniční a bezpečnostní politikou EU** a aby prioritně zvrátilo stále nepříznivější trend, a připomíná svůj postoj ohledně přistoupení členských států k mezinárodním organizacím. Bere se znepokojením na vědomí, že zahraniční politika Turecka je ve stále větší míře v rozporu s prioritami EU v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky, a to i pokud jde o Libyi a operaci IRINI. Vzhledem ke společnému zájmu EU a Turecka na dosažení míru a stability v regionu Rada očekává, že Turecko a všichni aktéři pozitivně přispějí k řešení regionálních krizí.
37. Rada nadále očekává, že se Turecko jednoznačně zaváže k udržování **dobrých sousedských vztahů**, dodržování mezinárodních dohod a k mírovému urovnávání sporů, přičemž se v případě potřeby bude obracet na Mezinárodní soudní dvůr.

Jak je uvedeno v závěrech ze dne 11. prosince 2006, 26. června 2018 a 18. června 2019, které následně potvrdila Evropská rada, jakož i v prohlášení ze dne 21. září 2005, Rada Turecko vyzývá, aby ve vztahu ke všem členským státům plnilo své povinnosti vyplývající z rámce pro jednání, včetně plného a nediskriminačního provádění dodatkového protokolu k dohodě o přidružení. Rada znovu opakuje, že uznání všech členských států je zásadním předpokladem. Turecko musí ukončit veškeré hrozby a opatření, jež poškozují dobré sousedské vztahy, musí normalizovat své vztahy s Kyprskou republikou a respektovat svrchovanost všech členských států EU nad jejich teritoriálními vodami a vzdušným prostorem, jakož i všechna jejich svrchovaná práva, mimo jiné včetně práva provádět průzkum přírodních zdrojů a využívat jich, v souladu s právními předpisy EU a mezinárodními právními předpisy včetně Úmluvy Organizace spojených národů o mořském právu (UNCLOS).

38. EU je nadále plně odhodlána dosáhnout komplexního urovnání **kyperského problému**. Připomíná, že v tomto ohledu je i nadále nanejvýš důležité, aby se Turecko v rámci OSN, na základě federativního uspořádání dvou politicky rovných komunit a dvou zón, v souladu se všemi příslušnými rezolucemi Rady bezpečnosti OSN a se zásadami, na nichž je EU založena, i v souladu s *acquis* EU zavázalo k mírovému urovnání včetně jeho vnějších aspektů a přispívalo k němu. Rada vyjadřuje politování nad tím, že neformální zasedání konané v dubnu 2021 v Ženevě pod záštitou OSN nepřipravilo podmínky pro obnovení formálních jednání. Evropská unie bude při podpoře tohoto procesu hrát i nadále aktivní úlohu.

Rada odsuzuje jednostranná opatření Turecka v souvislosti s Varošou, jež jsou v rozporu s rezolucemi Rady bezpečnosti OSN, a připomíná význam statusu Varoši a potřebu plného respektování rezolucí Rady bezpečnosti OSN, zejména rezolucí 550, 789 a 1251, jak zdůraznila Evropská rada na svém zasedání dne 24. června 2021. Rada vyzývá k okamžitému zrušení těchto opatření a ke zrušení všech kroků učiněných v souvislosti s Varošou od října 2020.

39. Rada s politováním konstatuje, že se Turecko od Evropské unie nadále vzdaluje, a připomíná své předchozí závěry, v nichž se uvádí, že přístupová jednání Turecka se tak v podstatě zastavila a nelze uvažovat o otevření či uzavření žádných dalších kapitol.

PROCES STABILIZACE A PŘIDRUŽENÍ

REPUBLIKA SEVERNÍ MAKEDONIE

40. Rada vítá trvalé odhodlání Republiky Severní Makedonie pokročit v reformním programu EU, které připravilo půdu pro rozhodnutí zahájit v březnu 2020 přístupová jednání. Se zájmem očekává konání první mezivládní konference s Republikou Severní Makedonie, a to co nejdříve poté, co Rada schválí rámec pro jednání.

41. Rada bere na vědomí, že podle OBSE/ODIHR byly místní **volby**, které se konaly ve dnech 17. a 31. října 2021, konkurenční a byly při nich dodržovány základní svobody. Rada nedostatků v právním rámci však zdůrazňuje potřebu komplexního přezkumu volebních právních předpisů. Rada zdůrazňuje, že je důležité, aby se orgány nadále včas a inkluzivním způsobem zabývaly zbývajících doporučeními OBSE/ODIHR a Benátské komise.
42. Rada vítá pokrok učiněný v oblasti **právního státu**, včetně boje proti korupci a organizované trestné činnosti, jakož i závazek nové vlády zachovat a urychlit provádění reforem souvisejících s EU. Udržitelnost těchto strukturálních reforem je dlouhodobým procesem, který vyžaduje trvalé zapojení vlády i opozice. Rada vyzývá všechny strany, aby nadále prohlubovaly současnou dynamiku reforem a zlepšily konstruktivní dialog.
43. V oblasti **soudnictví** Rada vítá skutečnost, že bylo dosaženo určitého pokroku v provádění strategie reformy soudnictví, čímž byla dále zohledněna doporučení Benátské komise a skupiny vedoucích odborníků týkající se systémových otázek právního státu. Rada zdůrazňuje, že je třeba klást důraz na pokračující provádění stávajících strategií a právních předpisů a na využívání již zavedených nástrojů v souladu s normami EU. Dosavadního pokroku je třeba využít k zajištění nezávislého, profesionálního a nestranného soudního systému. Rada bere na vědomí úsilí vyvíjené s cílem pokračovat v boji proti korupci a organizované trestné činnosti, a to i v případě korupce osob ve vysokých funkcích. Zdůrazňuje, že je třeba zajistit systematické provádění aktualizovaného akčního plánu strategie reformy soudnictví a strategií lidských zdrojů v oblasti soudnictví a trestního stíhání. Rada zdůrazňuje, že je důležité, aby dotčené orgány přijaly opatření v návaznosti na doporučení Státní komise pro předcházení korupci, která je v souvislosti s předcházením korupci obzvláště proaktivní. Rada Republiku Severní Makedonie vyzývá, aby pokračovala v úsilí o další posílení svobody projevu a bezpečnosti novinářů.

44. Rada konstatuje, že bylo dosaženo určitého pokroku v oblasti **veřejné správy**. Zásadní význam má i nadále zajištění dodržování zásad transparentnosti, zásluh a spravedlivého zastoupení, mimo jiné zdokonalením a prováděním legislativního rámce.
45. Ve spolupráci s NATO a strategickými partnery provedla země komplexní reformu svých zpravodajských a bezpečnostních služeb. Rada zdůrazňuje, že je třeba posílit kapacitu pro parlamentní dohled nad zpravodajskými službami.
46. Rada vítá skutečnost, že Republika Severní Makedonie i nadále aktivně a konstruktivně přispívá k řízení smíšených **migračních** toků účinnou spoluprací se sousedními zeměmi a s členskými státy EU.
47. Pokud jde o **hospodářské reformy**, Rada Republiku Severní Makedonie vybízí, aby pokračovala v úsilí o splnění požadavků vnitřního trhu EU a o vypořádání se s konkurenčními tlaky a tržními silami v rámci Unie. Dále Republiku Severní Makedonie vybízí, aby v plném rozsahu provedla politické pokyny stanovené ve společných závěrech přijatých v rámci hospodářského a finančního dialogu tím, že uskuteční účinné a řádně koordinované strukturální reformy.
48. Rada vítá skutečnost, že dne 30. září 2021 bylo dokončeno sčítání lidu, a bere na vědomí, že výsledky by měly být zveřejněny v nadcházejících měsících.
49. Zásadními prvky procesu rozšíření i procesu stabilizace a přidružení jsou i nadále **dobré sousedské vztahy a regionální spolupráce**. Rada s odkazem na druhý bod závěrů Rady z března 2020 připomíná, že je důležité dosáhnout hmatatelných výsledků a v dobré víře provádět dvoustranné dohody, včetně Prespanské dohody s Řeckem a smlouvy o dobrých sousedských vztazích s Bulharskem.

50. Rada rovněž vítá skutečnost, že ve větší míře dochází ke sladování postojů se **společnou zahraniční a bezpečnostní politikou EU**, což dokládá pozitivní trend a odráží volbu země, pokud jde o strategickou orientaci. Rada tuto zemi vyzývá, aby soulad s oblastí SZBP i nadále zlepšovala. Vítá i pokračující aktivní účast Republiky Severní Makedonie na misích a operacích EU v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky.

ALBÁNIE

51. Rada vítá neustávající odhodlání Albánie pokročit v reformním programu EU, které připravilo půdu pro rozhodnutí zahájit v březnu 2020 s EU přístupová jednání. Se zájmem očekává konání první mezivládní konference s Albánií, a to co nejdříve poté, co Rada schválí rámec pro jednání.
52. Rada bere na vědomí, že parlamentní volby konané v dubnu 2021 byly obecně dobře zorganizovány, a připomíná, že tyto volby byly uspořádány na základě nového volebního rámce po rozsáhlé reformě v souladu s doporučeními OBSE/ODIHR. Rada rovněž vybízí k dalšímu provádění zbývajících doporučení OBSE/ODIHR. Rada zdůrazňuje, že zásadní význam má i nadále inkluzivní a konstruktivní politický dialog v zemi, a v této souvislosti Rada vítá návrat opozice do parlamentu.

Rada vítá dobrý pokrok Albánie v oblasti **právního státu**, dosažený konkrétně prováděním komplexní reformy soudnictví, která soustavně pokračuje, a posílením boje proti korupci a boje proti organizované trestné činnosti. Nově zřízené specializované struktury pro boj proti organizované trestné činnosti a korupci již přinesly první pozitivní výsledky. Je třeba i nadále vyvíjet úsilí o dosažení přesvědčivých výsledků, a to i v souvislosti s korupcí osob ve vysokých funkcích a organizovanou trestnou činností, prostřednictvím proaktivního vyšetřování a pravomocných rozhodnutí a prováděním akčního plánu v reakci na doporučení Finančního akčního výboru (FATF), a rovněž je zapotřebí i nadále rozvíjet dobrou spolupráci s příslušnými orgány členských států.

Rada vítá skutečnost, že proces prověřování soustavně pokračuje a přináší hmatatelné výsledky, a vyzývá albánské orgány, aby vynakládaly maximální úsilí, aby tento proces mohl být úspěšně dokončen. Rada dále vítá skutečnost, že Nejvyšší soud začal znovu fungovat poté, co opětovně dosáhl dostatečného kvóra k tomu, aby mohl pokračovat v rozhodování případů, přičemž by se mělo pokračovat v dalších jmenováních s cílem obsadit všechna zbývající volná místa. Rada rovněž vítá, že Ústavní soud je díky dodatečným jmenováním opět plně funkční.

Pokud jde o základní práva, Rada pozitivně vnímá probíhající úsilí o provedení komplexní pozemkové reformy a o konsolidaci vlastnických práv a vyzývá příslušné orgány, aby v tomto úsilí pokračovaly transparentním způsobem prostřednictvím konzultací se všemi příslušnými zúčastněnými stranami, mimo jiné řešením případů falšování dokumentů a urychlením procesu registrace a náhrad. Rada vítá přijetí zákona o sčítání lidu a se zájmem očekává jeho hladké a plně transparentní provedení v souladu s mezinárodními normami. Rada rovněž vítá přijetí sekundárních právních předpisů týkajících se rámcového zákona o ochraně národnostních menšin z roku 2017 a naléhavě Albánii vyzývá, aby urychleně přijala a provedla zbývající právní předpisy v souladu s evropskými normami a se zapojením všech příslušných zúčastněných stran.

Rada dále vyzývá Albánii, aby obnovila úsilí o dosažení hmatatelného pokroku v oblasti svobody projevu a bezpečnosti novinářů. Rada znovu opakuje, že je důležité zajistit, aby změny zákona o sdělovacích prostředcích byly v souladu s doporučeními Benátské komise a mezinárodními normami, pokud by parlament tento zákon dále posuzoval. Rada rovněž vítá hmatatelný pokrok, jehož bylo dosaženo v reformě veřejné správy, a vybízí Albánii, aby s odhodláním nadále vyvíjela úsilí v této oblasti. Je třeba zlepšit koordinaci v rámci **veřejné správy**, zejména pokud jde o integraci procesů plánování politik a sestavování rozpočtu a otázky integrace do EU. Zřizování nových agentur musí představovat inkluzivní pokrok se zapojením organizací občanské společnosti a musí přispívat k systému brzd a protivah a k efektivnosti.

53. Pokud jde o **migraci**, je Albánie první zemí západního Balkánu, v níž vstoupila v platnost dohoda o postavení Evropské pohraniční a pobřežní stráže. Vůbec první společná operace mimo EU s agenturou Frontex byla úspěšná. Ačkoli se celkový počet neodůvodněných žádostí o azyl, jež v EU podali státní příslušníci Albánie, výrazně snížil, je třeba jej podrobně monitorovat a ze strany příslušných albánských orgánů vyžaduje pokračující a nepřetržité úsilí.
54. Pokud jde o **hospodářské reformy**, Rada bere na vědomí, že před zemětřesením v listopadu 2019 a vnějším otřesem v roce 2020 způsobeným pandemií COVID-19 se nezaměstnanost nadále snižovala a dosáhla rekordně nízké úrovně, vývoz rostl a poměr veřejného dluhu k HDP nadále klesal, přestože stále dosahuje vysoké úrovně. Rada Albánii vybízí, aby v plném rozsahu provedla politické pokyny uvedené ve společných závěrech přijatých v rámci hospodářského a finančního dialogu, konkrétně tím, že postupně sníží míru zadlužení, zlepší správu fiskálních záležitostí a zvýší transparentnost a rovněž bude provádět účinné a dobře koordinované strukturální reformy.
55. Rada vítá skutečnost, že se Albánie nadále konstruktivně účastní **regionální spolupráce**. Rovněž vítá skutečnost, že Albánie pokračovala v dialogu v zájmu zajištění **dobrých sousedských vztahů**, jež mají i nadále zásadní význam.
56. Rada velmi oceňuje, že Albánie i nadále zaujímá postoje v plném souladu se **společnou zahraniční a bezpečnostní politikou EU** a pokračuje ve spolupráci v rámci této politiky, jakož i skutečnost, že tyto výsledky jsou v průběhu času konzistentní. Vítá rovněž pokračující aktivní účast Albánie na misích a operacích EU v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky.

BOSNA A HERCEGOVINA

57. Rada vyjadřuje hluboké politování nad vleklou politickou krizí v zemi, která v roce 2021 bránila dalšímu pokroku v reformách, a odsuzuje blokování činnosti státních institucí. Rada naléhavě vyzývá všechny vedoucí politické představitele, aby se zdrželi a zřekli provokativní a rozvratné rétoriky a jednání, včetně zpochybňování svrchovanosti, jednoty a územní celistvosti země.

Rétorika a iniciativy zaměřené na zvrácení reforem a vystoupení ze státních institucí jsou nepřijatelné a ohrožují soulad země s *acquis* EU a politický závazek k integraci do EU. Všichni vedoucí političtí představitelé se musí prioritně zapojit do dialogu zaměřeného na překonání patové situace.

Rada bere na vědomí, že v reformách bylo dosaženo jen velmi omezeného pokroku, a oceňuje učiněné kroky včetně skutečnosti, že se v prosinci 2020 v Mostaru konaly poprvé od roku 2008 místní volby, že se uskutečnilo zasedání Parlamentního výboru pro stabilizaci a přidružení a že na všech úrovních veřejné správy byly přijaty akční plán pro reformu veřejné správy a strategie pro správu veřejných financí.

58. Rada vyzývá vedoucí politické představitele Bosny a Hercegoviny, aby společně usilovali o splnění všech **14 klíčových priorit** uvedených ve stanovisku Komise k žádosti Bosny a Hercegoviny o členství v EU, které Rada potvrdila v roce 2019, a aby v souladu se zájmy všech občanů pokročili na cestě směřující do Evropské unie. Rada v tomto ohledu oceňuje úsilí zvláštního zástupce EU a znovu mu vyjadřuje svou podporu. Nezbytným předpokladem pokroku Bosny a Hercegoviny na cestě do EU je uskutečnění reforem.
59. S odkazem na institucionální mechanismy, které byly stanoveny v Daytonské mírové dohodě, musí Bosna a Hercegovina provést další ústavní a volební reformy v zájmu zajištění rovnosti a nediskriminace všech občanů, zejména provedením judikatury Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Sejdić–Finci*. Rada zdůrazňuje, že by neměly být podniknuty žádné legislativní či politické kroky, které by ztížily výkon rozhodnutí ve věci *Sejdić–Finci* a souvisejících rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva nebo které by dále prohloubily rozpory. Rada opětovně vyzývá k inkluzivnímu procesu omezené ústavní a volební reformy, který by měl probíhat na základě skutečného dialogu a v souladu s evropskými normami s cílem odstranit z volebního procesu veškeré formy nerovnosti a diskriminace. Rada zdůrazňuje, že ještě zbývá v plném rozsahu provést řadu rozhodnutí ústavního soudu. V této souvislosti Rada vyzývá meziagenturní pracovní skupinu, aby urychleně obnovila svou činnost a předložila své návrhy reforem před hlasováním o zdokonalení volebního rámce.

60. Rada dále Bosnu a Hercegovinu vybízí, aby řešila reformy zaměřené na zlepšení právního a institucionálního rámce země s cílem splnit požadavky na členství v EU.

Rada očekává, že Bosna a Hercegovina učiní zásadní kroky v **reformě veřejné správy** zajištěním profesionální a odpolitizované veřejné služby a koordinovaného celostátního přístupu k tvorbě politik.

Rada zdůrazňuje, že je důležité **předcházet korupci a organizované trestné činnosti a bojovat proti nim**, a s politováním konstatuje, že při řešení klíčových priorit uvedených ve stanovisku a zjištění odborné zprávy o otázkách právního státu nebylo dosaženo žádného pokroku. Zdůrazňuje, že je třeba, aby orgány pracovaly na posílení **právního státu**. Za tímto účelem Rada Bosnu a Hercegovinu naléhavě vyzývá, aby urychleně přijala změny zákona o Vysoké radě pro soudnictví a státní zastupitelství s cílem zavést opatření týkající se profesní bezúhonnosti v soudnictví. Rovněž připomíná, že je třeba, aby Bosna a Hercegovina urychleně uvedla své právní předpisy týkající se zadávání veřejných zakázek a střetu zájmů do souladu s evropskými normami.

61. Rada vyjadřuje politování nad nedostatečným pokrokem v oblasti **svobody projevu** a bezpečnosti novinářů a vyzývá Bosnu a Hercegovinu, aby zintenzivnila úsilí v oblasti lidských práv, genderové rovnosti a nediskriminace.
62. Rada vítá pozitivní kroky, které byly učiněny s cílem zlepšit řízení a koordinaci **migrace**, a zdůrazňuje, že je třeba v tomto úsilí pokračovat a posílit jej. Bosna a Hercegovina musí v celé zemi poskytnout dostatečné a přiměřené útočiště všem osobám, které jej potřebují. V zájmu úspěšného řešení výzev v oblasti migrace musejí orgány přijmout strategii, vyčlenit rozpočet a na všech úrovních zajistit účinnou koordinaci kapacit pro správu hranic a řízení migrace, jakož i fungování azylového systému.

63. Pokud jde o **hospodářské reformy**, Rada bere na vědomí, že země dosáhla omezeného pokroku, pokud jde o vytváření fungujícího tržního hospodářství a schopnost vypořádat se s konkurenčním tlakem a tržními silami v EU. Rada vyzývá Bosnu a Hercegovinu, aby plně provedla politické pokyny uvedené ve společných závěrech ze zasedání v rámci hospodářského a finančního dialogu, konkrétně tím, že zlepší analytické, plánovací a koordinační schopnosti s cílem posílit vytváření makroekonomické politiky na celostátní úrovni a bude provádět účinné a dobře koordinované strukturální reformy, které by zmírnily dopady roztržitého vnitřního trhu a usnadnily investice. Rada připomíná, že je třeba zajistit soulad s dohodou o stabilizaci a přidružení a pravidelné konání zasedání subjektů pro stabilizaci a přidružení.
64. Rada dále opětovně prohlašuje, že je jednoznačně odhodlána podporovat perspektivu členství Bosny a Hercegoviny v EU jako jedné, sjednocené a svrchované země. V návaznosti na loňské 25. výročí genocidy ve Srebrenici a Daytonské mírové dohody Rada vyzývá všechny politické aktéry v Bosně a Hercegovině, aby překonali rétoriku vyvolávající rozbroje, která pramení z minulosti, přestali glorifikovat odsouzené válečné zločince a aktivně se zasazovali o usmíření.
65. Rada Bosnu a Hercegovinu vyzývá, aby se dále aktivně zapojovala do budování **regionální spolupráce a dobrých sousedských vztahů**.
66. Rada vyjadřuje politování nad prudkým zpomalením sbližování Bosny a Hercegoviny se **společnou zahraniční a bezpečnostní politikou EU** a naléhavě tuto zemi vyzývá, aby tento nepříznivý trend prioritně zvrátila. Na druhé straně vítá pokračující aktivní účast Bosny a Hercegoviny na misích a operacích EU v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky. Rada rovněž vítá prodloužení mandátu operace EUFOR Althea, která nadále podporuje orgány Bosny a Hercegoviny při udržování bezpečného a zabezpečeného prostředí pro všechny občany. Rada vyjadřuje podporu úloze a mandátu vysokého představitele a jeho úřadu při plnění agendy 5+2.

KOSOVO

67. Rada vítá skutečnost, že nová vláda, která byla zvolena v březnu 2021, potvrdila strategický závazek Kosova pokračovat ve směřování do Evropy a v souvisejících reformách. Rada znovu opakuje, že je důležité nadále provádět **dohodu o stabilizaci a přidružení** mezi EU a Kosovem, a vítá zahájení druhé fáze jeho **evropského programu reforem**. Rada vyzývá k jeho provádění a zdůrazňuje, že je naléhavě nutné, aby vzhledem k omezenému pokroku, jehož bylo dosud dosaženo, Kosovo urychlilo reformní procesy v souladu s evropskými normami a s cílem zajistit výsledky ku prospěchu kosovských občanů.
68. Rada vítá skutečnost, že předčasné parlamentní **volby** konané dne 14. února 2021 a místní volby, které se uskutečnily ve dnech 17. října a 14. listopadu, byly dobře organizačně zajištěné a transparentní. S výjimkou oblastí kosovských Srbů byly rovněž konkurenční. Rada očekává, že opakující se nedostatky ve volebním procesu budou řešeny a že s větší naléhavostí budou prováděna související doporučení volebních pozorovatelských misí EU.
69. Rada vítá kroky, které vláda učinila při předkládání programu reforem v oblasti boje proti korupci. Vyzývá Kosovo, aby na základě svých dosavadních úspěchů a v souladu s evropskými a mezinárodními normami zintenzivnilo úsilí o zlepšení situace v oblasti **právního státu** a aby nadále posilovalo boj proti korupci, zintenzivnilo boj proti organizované trestné činnosti a pokračovalo v reformě veřejné správy. Rada vyzývá orgány, aby pokročily v provádění stávajících právních předpisů, aby zaujaly komplexní přístup s cílem dosáhnout výsledků v reformách v oblasti soudnictví a boje proti korupci v souladu s evropskými normami a aby nadále dosahovaly pokroku, pokud jde o výsledky v boji proti korupci osob ve vysokých funkcích a proti organizované trestné činnosti.

70. Rada zdůrazňuje, že je třeba, aby se Kosovo nadále angažovalo v otázce specializovaných senátů, což je významným dokladem jeho odhodlání prosazovat právní stát a skoncovat s beztrestností. Stávající právní rámec umožňuje řádné vyšetřování a trestní stíhání všech údajných válečných zločinů. V tomto ohledu Rada oceňuje práci specializovaných senátů, která vyústila v první soudní řízení, jež se uskutečnila letos v Haagu.
71. Rada vítá prodloužení mandátu mise **EULEX** na základě vzájemné dohody z června 2021. Rada zdůrazňuje, že je třeba, aby Kosovo pokračovalo v úzké a účinné spolupráci s misí EULEX. Vyzývá rovněž Kosovo, aby pokračovalo ve spolupráci s příslušnými mezinárodními aktéry.
72. Rada Kosovo vybízí, aby vynaložilo další úsilí s cílem provést v plném rozsahu právní rámec v oblasti základních práv v souladu s evropskými normami a aby zlepšilo koordinaci a dohled. Je třeba učinit více, zejména pokud jde o zajištění plné ochrany kulturního a náboženského dědictví, ochrany práv příslušníků nevětšinových komunit, včetně romské a ašalské komunity, a vysídlených osob, jakož i genderové rovnosti v praxi. Je třeba dále posílit stávající mechanismy v oblasti lidských práv.
73. Rada Kosovo vyzývá, aby v zájmu odpovědnější veřejné správy zaměřené na občany podporovalo účinné provádění **reforem veřejné správy** a správy veřejných financí, zejména přijetím nové strategie pro reformu veřejné správy na období 2021–2026 a změn v oblasti veřejné služby.
74. Pokud jde o **hospodářské reformy**, Rada připomíná dlouhodobé strukturální problémy, jako je nedostatečná hospodářská diverzifikace, závislost na vnějších finančních tocích, rozsáhlá neformální ekonomika a nízká míra aktivity a zaměstnanosti. Rada vítá odhodlání vlády tyto výzvy řešit a vyzývá Kosovo, aby plně provedlo politické pokyny stanovené ve společných závěrech ze zasedání v rámci hospodářského a finančního dialogu tím, že zlepší správu fiskálních záležitostí a provede účinné a dobře koordinované strukturální reformy.

75. Pokud jde o **dialog** zprostředkovaný EU, Rada vítá jeho pokračování, k němuž došlo v červnu 2021, a vyjadřuje uznání vysokému představiteli a zvláštnímu zástupci EU pro dialog mezi Bělehradem a Prištinou a pro další regionální otázky týkající se západního Balkánu za jejich odhodlání v souvislosti s tímto dialogem. Rada očekává, že se Kosovo v dobré víře a v duchu kompromisu zapojí do dialogu zprostředkovaného EU s cílem dosáhnout komplexní právně závazné dohody se Srbskem v souladu s mezinárodním právem a *acquis* EU. Tato dohoda by se měla zabývat všemi nevyřešenými otázkami a měla by přispět k regionální stabilitě. Jedná se o zásadní předpoklad pro to, aby Kosovo a Srbsko mohly pokročit na své cestě do Evropy. Rada znovu opakuje, že pevně doufá, že budou bezodkladně prováděny a dodržovány veškeré dohody, které byly v minulosti uzavřeny. Obě strany by se rovněž měly vyvarovat kroků, které narušují stabilitu, a rétoriky, jež nepřispívá k dialogu.
76. Rada připomíná, že pokrok v normalizaci vztahů se Srbskem je jedním ze základních principů dohody o stabilizaci a přidružení a je základem rozvoje vztahů a spolupráce mezi EU a Kosovem.
77. Rada připomíná význam regionální spolupráce a dobrých sousedských vztahů a vybízí Kosovo, aby se aktivně a konstruktivně účastnilo činností v rámci **regionální spolupráce**.
78. Rada uznává, že pro kosovské občany má zásadní význam **uvolnění vízového režimu**. Komise učinila v květnu 2016 formální návrh na převedení Kosova na seznam zemí s bezvízovým stykem se zeměmi schengenského prostoru a v červenci 2018 předložila zprávu o plnění zbývajících kritérií. Tento návrh Komise, který Evropský parlament v březnu 2019 v prvním čtení podpořil, je nadále posuzován v Radě.
-